Nr. 25 1938 m. spalių 21 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO" PRIEDAS VAIKAMS

VIENS, DU, TRYS...

(Dainelė)

Tarp smėlio kalnelių
Štai miestas platus.
Pažvelki, berneli:
Tai Vilnius garsus!
Ne bernelis būčiau,
Kad aš nežinočiau,
Viens, du, trys...

Pro Vilniaus kalnelį
Vingiuoja Neris,
Ten stovi nuo amžių
Didinga pilis!
Ne bernelis būčiau,
Kad aš nežinočiau,
Viens, du, trys...

Tenai Gediminas
Rikiavo pulkus
Ir tramdė, ramino
Žiaurius plėšikus!
Ne bernelis būčiau,
Kad aš nežinočiau,
Viens, du, trys...

Garsus Gediminas,
Jo miestas garsus,
Garbė jų per amžius
Ilgiausius nežus!
Ne bernelis būčiau,
Kad aš nežinočiau,
Viens, du, trys...

K. Tėma

BULVĖS

Bulvių tėviškė — Amerika.

Vienas anglas Drek seniau ilgai keliavo po Amerikos plotus ir stebėjo jos gyventojų papročius ir augmeniją. Jis negalėjo nepastebėti ir bulvių, kuriomis maitinosi pirmieji Amerikos gyventojai. Tas keleivis nutarė nusiųsti bulvių savo tėviškėn vienam savo draugui, kad ir jis paragautų tų gardžių daržovių. Proga netrukus pasitaikė. Siųsdamas maišelį bulvių, jis savo draugui parašė:

Mielas Prieteliau!

Siunčiu Tau mūsų tėviškėje neregėto augalo vaisių. Jie maistingi ir labai skanūs. Manau, kad ir mūsų tėviškėje žmonės juos pamėgs, daug jų augins ir daug naudos iš jų turės. Tik reikia juos trąšion žemėn pasodinti ir laukti vaisių; vaisius rudenį surinkti, šutinti ir valgyti. Pamėgink, mielas Prieteliau, pats taip padaryti ir kitus paragink.

Tavo draugas *Drek.*

Tas anglas, gavęs pavasarį tą maišelį bulvių, tuojau jas pasodino lauke. Bulvės sudygo, netrukus sužaliavo, vėliau pradėjo žydėti. Kai žiedai nukrito, užsimezgė žali vaisiai, kaip žali žirniai, kurie vėliau išaugo, kaip maži obuoliukai.

— Štai ir vaisiai, — pamanė anglas.—Keista tik, kad jie atsirado ne rudenį, kaip rašė man draugas, bet vasarą. Matyt, Anglijoje oras kitoks, negu Amerikoje.

Ir liepė tarnaitei surinkti nuo bulvienojų tų žaliųjų obuoliukų ir namo parnešti. Namie jo šeimininkė juos nuplovė ir pradėjo šutinti. Pats šeimininkas pasikvietė kaimynus ir rengėsi juos pavaišinti neregėtais vaisiais.

Besibaigiant pietums, šeimininkas liepė atnešti užjūrio skanumynų. Kai dubenis jau stovėjo ant stalo, šeimininkas atsistojo ir pasakė visą prakalbą, — pakartojo tai, ką rašė jam jo draugas iš Amerikos. Svečiai paragavo, susiraukė, nepanorėjo valgyti. O vienas jų tarė:

— Šis vaisius Amerikoje gal ir prinoksta, bet pas mus jis negalės augti ir gerų vaisių vesti.

Anglas susigėdino, savo svečių atsiprašė, o draugui prikaišiojo, kam jam tiek gėdos buvo pridaręs.

Atėjo ruduo. Laukuose beliko tik bulvės. Anglas liepė lauką išarti, bulves išmesti. Išvarė darbininkai pirmąją vagą, ir joje pasirodė tikrieji to augalo vaisiai. Anglas nustebęs liepė juos surinkti ir vėl namie šutinti. Bulvės buvo miltingos ir skanios. Anglas vėl sukvietė tuos pačius svečius ir vėl juos pavaišino. Visi svečiai negalėjo atsigėrėti vaisių gardumu.

Nuo to laiko bulvės paplito po visą Angliją.

Pas mus bulvės atėjo iš Vokietijos prieš 200 metų. Tuomet Lenkijos-Lietuvos karaliumi buvo Sak-

sonijos kunigaikštis Augustas III. Menkas tai buvo karalius ir mūsų krašte jis tik tiek težinomas, kad jo viešpatavimo metu pas mus atsirado bulvės. Mūsų protėviai jų perdaug nesikratė ir jų naudą greitai suprato. Ne taip buvo kituose kraštuose, pav., Prancūzijoje, Prancūzai apie bulvių auginimą ir jų valgymą nė klausyti nenorėjo. Reikėjo net gudrumu juos prie jų vartojimo pripratinti.

Prancūzijos karalius Liudvikas XIV liepė savo daržuose prisodinti bulvių ir jas saugoti, kad neišvogtų. Sargybiniams buvo įsakyta daržus daboti tik dėl akies ir vagilių labai nevaikyti ir negąsdinti.

Uždraustas vaisius, kaip sakoma, daug skanesnis. Taip buvo ir šį kartą. Prancūzai pradėjo domėtis augalu, kuris auga karaliaus daržuose ir kuris taip stropiai nuo vagių saugojamas. Pradėjo jie bulves vogti, slapčia šutinti ir valgyti. Paskui priprato prie jų, patys pradėjo sodinti ir auginti.

a. a.

Žvirbliai

Žvirblių mažų pulkas
Medyje tupėjo,
Kaip gyvent reiks žiemą,
Tarp savęs kalbėjo.

Jau žiema ateina,
Rudenėlio metas,
Mirties, bado šmėklą
Prieš akis jų stato.

— Kur mes pasislėpsim
Nuo šalto vėjelio? —
Klausia senį žvirblį
Mažytis žvirblelis.

— Pasakyk, seneli,
Ką mes lest turėsim:
Daugiau, kaip tik sniegą,
Nieko neregėsim!

Atsistojo senis,
Dusliai sučirškėjo,
Gailios ašarėlės
Per snapą riedėjo.

— Liūdnas mūs likimas,
Vaikeliai, kaip matos,
Tie vaikai išdykę
Dar kilpų pastato.

O tada jau vargas, —
Senelis čirškėjo, —
Ir man jose būti
Ne kartą prisėjo.

Laimė, kad pavyko
Dar išsigelbėti!
Taigi, dar sakau jums,
Kad to reiks sergėtis.

Slėpsimės pastogėj,
Kur vieta patogi,
Medžių spurgas lesim, —
Sunkų vargą nešim.

Taip šakose žvirbliai
Būtų dar čirškėję,
Tik pamatė katę, —
Slėptis tuoj turėjo.

R. Guobys.

Išdykėlis vėjas

Lekia vėjas keliu ir švilpia. O prie kelio suaugę jauni medeliai. Čia nuplėšia sausą uosio lapelį, čia papurtina šermukšnio uogeles, paūžia liepos šakelėse, numeta klevo „lėktuvėlį" ir skrenda toliau.

Štai ir mokykla, o ten tiek vaikų!

— E, šoksiu mokyklėlėn,— sako vėjas, — pasismaginsiu, paūšiu...

Įšoko pro langą į klasę. Pervertė Stasio Žioplelio knygos lapą, nupūtė Onytės sugeriamąjį po suolu.

— Langą! Langą! — šaukia vaikai.

— E, dar mane čia sučiups, — tarė sau vėjas ir op, iššoko pro langą.

O čia, žiūri — Simelis miegalis pasivėlinęs mokyklon skuba. Kad stvers Simelio kepurę... fru-u! Nulėkė Simelio kepurė, kai plunksna. Mūsų Simelis vėjasi kepurę sukaitęs, sušilęs. Pasipainiojo batelių šniūreliai ir... bumpt Simelis ant žemės, dargi liepa, prie kelio stovėdama, ėmė juoktis:

— Šū-šū-šū... Tai netvarkingas berniukas.

— Kaimyne, nesijuok, — tarė liepai klevas. — Užaugs Simelis, surimtės, sugudrės ir susitvarkys.

— Taip, taip, — pridūrė ąžuolas, — vaikai, kai užauga, tai sugudrėja ir surimtėja. Štai, žiūrėk, Tadukas, kai buvo mažas, tai dar jaunus medelius laužė, o dabar, žiūrėk, visą vasarą medelius globojo ir laistė...

Būtų medžiai dar ilgai kalbėję apie vaikus, bet vėjas įsisuko į jų šakas ir lapus ir ėmė purtyti, linguoti. Bet pasirodė, kad medžiai — tai ne Simelio kepurė. Nieko neįveikęs, vėjas nukūrė į laukus, o Simelis, sugavęs kepurę, nubėgo mokyklon.

Jei...

Jei mylėti, — tai karštai,
Jei dainuoti, — tai gražiai,
Jei skrajoti, — tai aukštai,
Jei kovoti, — tai narsiai!
Mūsų širdys, — tai ugnis,
Ką krūtinėj dega vis...

Ged. Laukis.

Avys skabo paskutinę rudens žolę.

GĖLĖS

Nuvyto darželyje margos gėlelės,
Nuvyto ir jųjų lapeliai žali,
Nuvyto, nusviro jų gražios galvelės,
Ir tartum jos sako: „Sudie jau visi!"

„Sudie jau visi! Mes daugiau nežaliuosim!
Nepuošime jūsų krūtinių jaunų!
Jaunųjų seselių daugiau neviliosim!
Nepins jos iš mūsų vainikų žalių!"

Nuvyto, nudžiūvo žavingosios gėlės,
Neteko gražumo žalieji miškai,
Kur vakar širdelė gamtuže žavėjos,
Šiandieną vien nykūs ir liūdni laukai...

M. Pumputis.

Kas aš?

Kas aš? Ar atspėsite?

Mane pažįsta visas pasaulis — ir jaunas ir senas, turtingas ir vargšas. Tik tinginiai ne labai...

Esu protinga ir mokyta. Pasakoju apie jūras, apie mares, apie paukščius ir žvėris, žinau daugybę pasakų, dainelių, moku gražiai papasakoti apie narsųjį karžygį Kęstutį, apie mūsų mylimą Vytautą Didįjį; skaitau žvaigždes, žoles, gėles. — žodžiu, viską žinau.

Tai kas gi aš? Nepasakysite?

Pamatysiu kas iš jūsų atspės. Kas atspės, tegul parašo *„Varpeliui"*.

Kur *„Varpelis"* gyvena, tur būt, jūs visi žinote.

Jonukas ir vėžys

Mūs vėželis nabagėlis
Atbulas keliavo,
Nepajuto, kaip Jonelis
Jį ranka sugavo.

Kalba, džiaugiasi Jonelis:
— Kepsnio bus gardumas!..
Varto rankoje vėželį
Ties upe prie krūmų.

O vėžys jam čiupt pirštelį
Replėmis nutvėrė.
— Ai suriko... O vėželis
Plumpt ir... pasinėrė.

K. Tėma

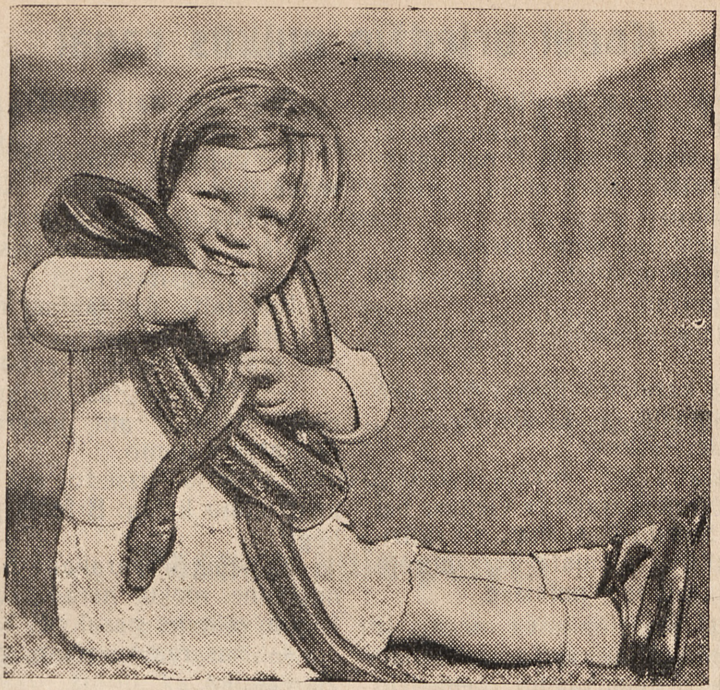
Renkame grybus

Vytukas, Onytė ir Margiukas išėjo į mišką grybauti. Vytukas su Onyte renka grybus, o Margiukas tik laksto, tik uostinėja: ieško kiškelio pėdsakų. Vytukas jau pririnko pilną krepšelį, o Onytė — dar tik pusę.

— Padėk man, Vytuk, pririnkti pilną krepšelį grybų. Tuomet eisime kartu į namus, — tarė Onytė.

Vytukas mielu noru sutiko ir padėjo Onytei pririnkti pilną krepšelį. Pririnkę pilnus krepšelius grybų, Vytukas su Onyte keliauja dainuodami į namelius. Ten laukia jų labai išsiilgusi mamytė. Margiukas taip pat bėga pirma jų, bet be grybų ir be kiškelio.

V. Akstinas.

Man ir žaltys nieko nedaro...

Atnešk man to vandens.

Buvusi kadaise šalis, kurioj upės tekėjusios pienu, kalnų viršūnės buvusios apsiklojusios cukraus ledu. Nakties joje niekas nežinojęs. Nelaimė nei liga niekieno trobos slenksčio nebuvo peržengusi. Baisioji mirtis niekam savo baisiuoju dalgiu galvos nekirsdavusi. Gyvenę žmonės ten laimingi, gyvenę nemirdami.

Viso to priežastim buvęs vienoj pakalnėj įstabus šaltinis. Kas jo vandens paragaudavo, pamatydavo kitokį pasaulį, pasijusdavo laimingas.

Visai netoliese buvęs kitas nelaimių ir pikto šaltinis, kurio visi vengdavę.

Sykį gimęs vienai vargšei sūnelis. Vyresnįjį jinai pasiuntusi atnešti vandens iš laimės šaltinio, sakydama:

— Atnešk man to laimingojo vandens.

Vaikutis buvęs suviliotas į nelaimių šaltinį. Tame patsai išsimaudęs ir atsigėręs, parnešė ir broliukui to biaurojo nelaimių ir pikto vandens. Motina nežinodama vaiką nupraususi ir davusi jam paragauti. Dingo tada toji laimės šalis. **r.**

Kodėl briedžio puikūs ragai

Gyveno kartą karalius. Jis turėjo labai gražią dukrelę. Kartą išėjo karalaitė į mišką pasivaikščioti ir sutiko tokį mažą vyruką. Tas ir sako:

— Karalaite, eime pažaisti.

Karalaitė apsidžiaugė, net rankomis suplojo.

— Gerai,—sako. — Bet kas tu toks?

— Aš karalaitis Gegys,—atsakė nepažįstamasis. — Aš slapstysiuos, o tu mane ieškok!

Sumelavo tas mažas vyrukas. Tai buvo ne karalaitis Gegys, bet milžino Šniokšlio tarnas. O milžinas Šniokšlys seniai jau norėjo paimti karalaitę į nelaisvę.

Gegys pasislėpė už medžių ir šaukia: ku-kū! ku-kū! Karalaitė, nieko pikta nenujausdama, bėga į jo balsą, ieško. O mažasis vyrukas ritasi vis toliau ir toliau ir vis šaukia: ku-kū! ku-kū! Taip ir privíliojo karalaitę prie pat piktojo Šniokšlio rūmų.

Apsidžiaugė Šniokšlys, susijuokė. Patiko jam, kad Gegiui pavyko pavilioti mergaitę. O karalaitė labai nusiminė: ji žinojo, kad milžinas Šniokšlys buvo žiaurus plėšikas.

Tuo tarpu skrido pro šalį drugelis. Karalaitė jam sako:

— Drugeli, drugeli, paimk mane ant savo sparnelių ir parnešk namo.

— Negaliu,— atsakė drugelis,— mano sparnai palūžtų.

Bėgo pro šalį vabalas. Karalaitė ir jo prašo:

— Vabalėli, vabalėli, parnešk mane namo.

— Negaliu, karalaite, — atsakė vabalėlis, — mano kojelės palūžtų, toli nenubėgsime.

Karalaitė dar labiau nusiminė. Bet štai ties karalaite atsirado rudas gražus briedis ir sako:

— Karalaite, aš moku greitai bėgti, atsisėsk ant keteros, tuoj pristatysiu namo.

Karalaitė užsėdo ant keteros, apsikabino kaklą. Briedis pasileido bėgti.

Karalius ir karalienė buvo labai nusiminę, niekur neradę karalaitės. Liepė visiems pasakyti:

— Kas ras karalaitę, gaus gražų vainiką.

Briedis taip greitai bėgo, kad žemė dundėjo ir sausos šakelės po kojomis braškėjo. Negalėjo jo pavyti nė milžinas Šniokšlys, nors ir labai stengėsi. Bematant briedis pribėgo karaliaus pilį ir tik čia sustojo.

Išėjo pasitikti dukters pats karalius su karaliene. Karalaitė papasakojo, kaip briedis ją išgelbėjo. Tada karalienė savo rankomis uždėjo briedžiui vainiką ant galvos ir sako:

— Tu mano dukrelę išgelbėjai, tau ir vainikas pridera gauti.

Nuo to laiko briedis ir turi tokius puikius ragus!

Jei trokšti...

Jei trokšti užaugęs,
Mūs mielas vaikeli,
Būt linksmas, laimingas,
Nelaimių išvengt,

Stok darban, darbuokis
Kas dieną-dienelę,
Kad niekas tavęs
Negalėtų aplenkt.

Ž. Kukutis

Mano dalužė

Aš artojėlis
Sunkiai darbuojuos,
Nors vargas spaudžia,
Bet jo neboju.

Ardams per dieną
Juodą žiemelę,
Traukiu, dainuoju
Linksmą dainelę.

Man, lauką dirbant,
Džiaugsmas tik ima
Kad galiu dirbti
Savo tėvynėj.

Būsiu artojas
Žemę aš arsiu,
Nuolat padangėn
Garbe jo kelsiu.

Juk šią dalužę
Dievas man skyrė,
Kupiną širdį
Džiaugsmo pripylė.

Atsiuntė **K. T.**

Pasaka apie pelytę

Jūs, tur būt, esate girdėję pasaką apie pelytę, paukštytę ir dešrą, ir gal norėsit žinoti, ką jos dabar veikia.

Apie paukštytę nieko nežinau, nes gyvenu mieste ir jau daug laiko praėjo, kai nesutikau jos. Dešra greičiausiai bus suvalgyta, o kai pavasarį pražysta mažos mėlynos gėlytės, kurios savotiško mielo švelnumo pripildo visus miškus ir griovius, tada aš prisimenu pasaką apie pelytę.

* * *

Vienas lokys mylėjo pelytę ir gyveno su ja širdingoje draugystėje. Lokys buvo nerangus ir tinginys. Jis gulėjo atviromis akimis, sapnavo medaus korius, kuriuose kabojo auksuotos bitės. O pelytė sklubiai bėgiojo ir kiaurą dieną šiureiosi apie jį. Lokys gulėjo ir klausėsi jos bėgiojimo. Ji sunešė jam guolį, ir kartais jis prašydavo:

— Pelyte, pakasyk man čia po kaklu, — arba: — pažiūrėk man čia iž ausies. — Lokys stebėte stebėjosi pelytės darbštumu. Kol jis nusižiovaudavo žabų lauže, ji tris kartus aplink jį apibėgdavo.

Pietums lokys rieškučiomis bėrė avižas į burną. O pelytė dailiai sėdėjo ant užpakalinių kojų, baltais dantimis gliaudydama avižos grūdą, numesdama lukštą ir suvalgydama tik branduolį.

— Tai vaiko lepumas! — stebėjosi lokys ir buvo laimingas, kad pelytė valgė prie jo stalo.

Atėjus žiemai, lokys įsirausė į žabų laužą miegoti, o pelytė įsitaisė sau migį jo ausyje.

— Dabar aš miegosiu, — pasakė jis, — jeigu tu ką pastebėsi — pasakyk. — Pelytė kuždėjo jam į ausį meduoles pasakėles. Taip jis miegojo pusiau sapnuodamas, pusiau budėdamas.

Pavasariop į mišką atbėgo toks keistas vėjas. Kaip pašėlęs, jis purtė egles, lyg norėdamas jas išbudinti iš miego, plėšė apledėjusius spyglius, mėtė kankorėžius.

— Ar buvo čia kas? — pašokęs lokys paklausė.

— Taip, spyglių draskytojas man numetė kankorėžį, — atsakė pelytė.

Netrukus lokys vėl suniurnėjo:

— Pelyte, ar tu girdi ką nors?

— Taip, aš girdžiu lašant nuo medžių.

— Tai neužilgo reikės keltis,— atsiduso lokys ir apsivertė ant antro šono.

Jis miegojo, miegojo, paskui sujudėjo ir vėl paklausė:

— Pelyte, koks ten triukšmas?

— Vandenys čiurlena ir upėje braška ledai. Pavasaris atėjo. Prie kelmo jau knibžda skruzdėlės.

Lokys pakilo ir taip sumaurojo, kad paukščiai medžių šakose krūptelėjo ir suplasnojo sparnais.

Tada jis nudūlino į skruzdėlyną.

*

Sniegas nutirpo ir, pamažu dėdamas kojas, atėjo į mišką katinas. Jis viską apžiūrėjo, kas tirpsta, kiekvieną pernykštį lapą, kurį pakeldavo vėjas. Katinas buvo medžiotojas ir jis mėgo mažas pelytes. Ištisas dienas jis sėdėjo ir žiūrėjo į žabų laužą.

— Be juokų jis mane pamilo, — mane pelytė. — Koks jis gražus, kokios, jo švelnios letenėlės. Ne tokios, kaip mano lokio... Ir kaip jis prausiasi, ir koks jis baltas. Ne taip, kaip mano lokys, amžinai išsivoliojęs miško purvyne.

Ir vieną vakarą pelytė pasakė:

— Lokeli, ar tu nesibarsi? Aš noriu truputį išeiti pasivaikščioti. Labai puikus vakaras! — O už žagarų laužo jos laukė katinas, ištempęs uodegą.

— Eik, eik, — lokys geraširdiškai sumurmėjo.— Tik greitai grįžk.

Bet pelytė ėjo ir nuėjo.

O lokys vienas po mišką vaikščiojo ir raudojo.

— Pelyte, mano mažoji pelyte, — maurojo ir šluostėsi su letena ašaras. Ir kur tos ašaros nukrito, ten išaugo švelnios mėlynos gėlytės, kurių ir dabar dar yra pilni miškai.

Iš latvių kalbos išvertė *O. B.*

Atspėk

Man šluotelė šitoj rankoj,
Virvės galas man kitoj,
Esu juodas aš šiandieną,
Būsiu juodas ir rytoj.

Puikiai vaikštau aš po stogus,
Puikiai vaikštau po gatves,
Aš ir eidamas per siūlą
Nenukrisčiau ant tavęs.

Tam barankos skylę duosiu,
Mano vardą kas atspės,
Dvi tam duosiu, kas po stogus
Taip, kaip aš, palipinės.

Vytė Nemunėlis.

Gaidžiukas ir vištytė

Ot, buvo gaidžiukas,
Mažasis Peštukas,
Turėjo sesutę
Vištelę Raibutę.

Atradęs grūdelį,
Penėjo vištelę,
Tą savo sesutę
Vištelę Raibutę.

Raibutė vištelė
Dėkojo gaidžiukui,
Savajam broliukui,
Mažajam Peštukui.

D. B.

Ištikimas draugas

Prieš daugelį amžių arabų viešpatiją valdė kalifas Mutevekulis. Jo gydytoju buvo svetimšalis Honenas. Šis gydytojas buvo labai išmintingas ir doras žmogus. Arabų valdovas jį labai gerbė ir dažnai su juo tarėsi. Žinoma, tokis valdovo elgesys nepatiko kalifo dvariškiams. Šie stengėsi visaip šmeižti Honeną. Pagaliau, jie ėmė tvirtinti, kad kalifas neatsargus. Honenas, kaipo svetimšalis, esą galįs valdovą nunuodyti. Tai įvarė kalifui nemaža baimės. Jis iš tikro ėmė galvoti, ar kartais nėra nors dalies teisybės jo dvariškių kalbose. Pagaliau, jis sugalvojo išmėginti savo gydytojo ištikimybę.

Valdovas liepė pašaukti gydytoją.

— Žinai, Honenai, — tarė kalifas atėjusiam gydytojui,— aš noriu tau duoti vieną darbą atlikti. Savo pavaldinių tarpe turiu vieną didelį priešą — kunigaikštį. Jis yra galingas. Jėgos ir prievartos prieš jį pavartoti aš negaliu. Tu turi man padėti jį nugalabinti. Kitaip aš niekad nebūsiu savo sosto ir valdžios tikras. Tad aš tau įsakau pagaminti tokius nuodus, kurie jį užmuštų, jokios žymės nepalikdami. Aš jį pakviesiu į puotą ir duosiu jam tavo nuodus su vynu išgerti.

— Viešpatie mano,—atsakė Honenas, — mano žinios, mokslas ir patyrimas skirti kitiems padėti, bet ne kenkti. Tik tokius vaistus moku aš gaminti. Vaistų, kurie neštų mirtį žmonėms, aš gaminti nesimokinau ir nemoku. Jei tau, valdove, tai nepatinka, leisk man išvažiuoti iš tavo karalystės.

— Tai nepasiteisinimas! Kas moka gydyti, tas moka ir nuodyti,— subarė gydytoją Motevekulis. Ir jis pradėjo visaip kalbinti gydytoją išpildyti jo valią. Veltui jis mėgino prašyti, grasinti, veltui siūlė gausias dovanas ir turtus. Honenas buvo nepalaužiamas. Pagaliau, kalifas, nuduodamas užsirūstinusį, pašaukė sargybą ir liepė jį suimti ir kalėjiman uždaryti. Norėdamas ištirti, ką kalbės apie jį gydytojas, jis uždarė tan pačian kambarin sa-

vo ištikimą tarną. Šis turėjo visaip prieš valdovą burnoti ir burnojo. Bet Honenas nieku nesiskundė. Vienas jo pasiteisinimas tebuvo: jam daroma skriauda.

Praėjus kuriam laikui, kalifas liepė atvesti gydytoją iš kalėjimo į savo rūmus. Čia ant stalo buvo sukrauta daug aukso, brangiųjų akmenų ir perlų. Tame pačiame kambaryje stovėjo ir budelis su nuogu, iš makštų ištrauktu kardu. Atėjus kaliniui, pirmas prabilo kalifas:

— Honenau! Pakankamai laiko turėjai apsvarstyti, kad nieko gero neatneš tavo nepaklusnumas. Dabar pasirink: ar šiuos turtus, kuriuos gausi, įvykdęs mano norą, ar budelį su kardu, kuris nukirs tau galvą!

— Viešpatie, — atsakė gydytojas: — tu esi mano valdovas, aš esu tavo galioje. Elkis, kaip tinkamas, bet nėra pasaulyje tokios jėgos, kuri priverstų mane padaryti žmogžudystę!

— Išeikite! — liepė kalifas savo palydovams. Kambaryje pasiliko valdovas ir gydytojas. Tada kalifas apkabino Honeną ir susijaudinęs tarė:

— Tu esi mano tikrasis draugas, kuriuo pasitikėti galima. Žmonės norėjo mesti šešėlį ant tavo kilnumo ir ištikimybės. Aš norėjau tave išmėginti. Įsitikinau, kad esi kilnus žmogus. Tad, ne kaipo atlyginimą, bet kaipo mano draugiškumo įrodymą, priimk šias tau paruoštas dovanas. Dovanok už patirtus išmėginimo metu nemalonumus ir būk toliau toks pat ištikimas mano draugas!

V. Š.

Jau atėjo

Jau atėjo rudenėlis,
Niūrios jo dienelės,
Maža leidžia spindulėlių
Kaitrioji saulelė.

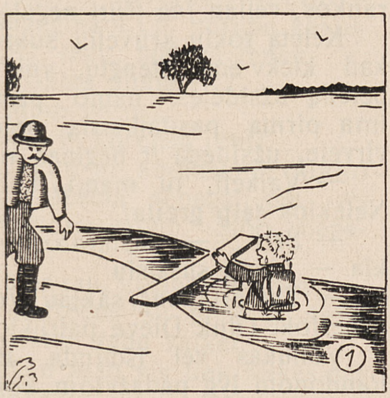
Smarkiai lyja. Drėgnas oras
Mūs žemelę dengia.
O tas šaltas rudens vėjas
Beldžiasi palangėj.

Jau atėjo rudenėlis,
Jo dienelės šaltos,
Greit papuoš žemelę mūsų
Sniegas baltas, baltas...

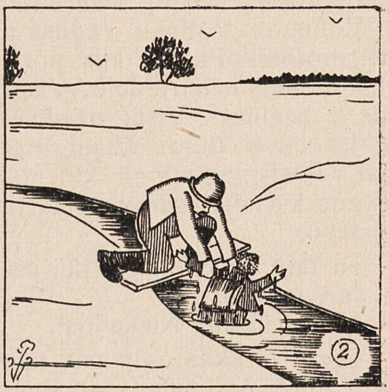
R. Guobys

PAMOKŲ, MAT, NEMOKĖJO

(Pabaiga).

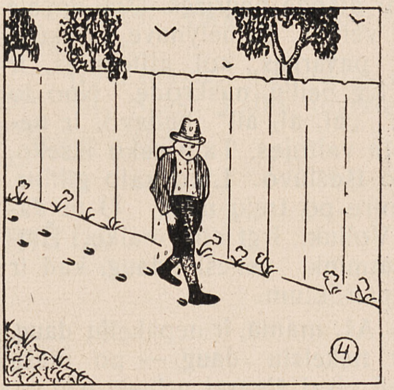
Bet ne galas Damijono
Dar nelaimių! Vos jisai
Tik įkrito, ėmė klimpti —
Surėkė tada garsiai:

— Gelbėkit!—Laimužė lėmė,
Kad siaubingas šauksmas šis
Pasiekė dėdulės Petro —
Ėjusio kalvėn — ausis.

Dėdė Petras tuojau leidos
Gelbėt vaiko iš bėdos
Ir... netrukus mūs „skenduolį“
Vedėsi jau už rankos.

O kai Damijonas liko
Ir vėl vienas, jis tvirtai
Ryžos, kad nuo šiol visuomet
Paruoš pamokas stropiai.

Malkų glėbelis

Pagiry gyveno našlė Kaukelienė. Turėjo ji mažą vaikutį, visų vadinamą Voliuku. Voliuku vadino jį ir pati motina. Pasiųs kur nors, kaip kamuolėlis ir nuriedėjo. Visur bėginas ir bėginas. Visur užsikvėpavęs. Jis buvo tikras džiaugsmas motinai. Pasismaginimas kitiems. Kaukelienė kartais, sudrausdama jį, pasakydavo:

— Tu taip nebėgiok greitai, patrūksi dar, vaikeli.

— Aš patrūksiu? Niekados!

— Tavo tatukas taip pat nuo patrūkio mirė. Atsimenu kaip šiandien. Tą dieną buvo labai šalta. Troboj reikėjo kūrenti. Malkų nebeturėjom, o atvežti nebuvo kuo. Arklį kai paėmė bolševikai, tai naujo per penkeris metus taip ir nesusitaisėme. Tatukas tada išėjo girion pėsčias ir atnešė Kaip jis baisiai atrodė pagrįžęs. Ūsai apšalę ledu, veidai pamėlynavę. Sakėsi, labai pavargęs, kol atitempęs, ir šone lyg peiliu nuskrodę. Nuo to laiko: „ai, ai, ai!“ būdavo, ir nenustoja vaitojęs. Taip seko išseko, džiūvo išdžiūvo. Liko kaip giltinė. Ir... mirė po trejų metų. O tu dabar, Voliuk, irgi eini malkų. Žiūrėk, atmink, nenešk daug, kad ir tu nepatrūktum.

— Aš, mama, ir nepakeliu daug. Aš ir nekelsiu daug — po mažą ryšulėlį visai žiemai prinešiosiu.

— Tai vaikelis, tai džiaugsmas, — negalėjo atsigėrėti motina.

Nuplikusiose medžių viršūnėse staugia stiprus rudens vėjas. Pro nuogas šakas krenta stambūs rudens lietaus lašai. Gėlas oras lenda prie viso kūno. Voliukas, nepaisydamas nieko, lankstosi lankstosi — renka nukritusias storesnes ir plonesnes šakas. Krauna pats krūvelėsna. Dantys į dantį klega. Turi greičiau judėti, kol dar nesugrubo rankos, vėliau jau įšilti negalės.

Keletą tokių krūvelių sukrovęs, kad kiekvieną įstengtų, ant savo petelių užsidėjęs, namo parnešti, ima pirmą pasitaikiusią, apjuosia virvele, užsideda ir bėginas namo.

— Vaikeli, tu mano baltasai. Nelekiok taip greitai.

— Brrr... — pasikrato, — reikia — kitaip sušalsiu.

— Tik po daug, sakiau, Voliuk, nenešiok. Gink Dieve patrūkio...

Voliukas vėl išdunda. Basas. Raudonom lyg padažytom kojelėm švytruoja tarp dryžų, vos ant kūnelio besilaikančių kelnaičių.

Mato jisai: ten, lauku bėga iš mokyklos vaikai. Vėjas taršo jų drabužius, kelia kepures. O jisai susilenkęs po malkų ryšulėliu tempia, skuba, net akelės iš jaunos kaktikės lenda.

Taip norėtų ir jisai ton mokyklon eiti. Bet neturi kuo apsiauna, neturi kuo apsivelka. Visą vasarėlę išgano svetimus gyvulius. Apie Visų Šventes gauna už tai dešimts pūdų rugių ir miežių. Namo atvežtas turi daug kuo rūpintis. Motina, mato, jau visai nepagali. Dar kuodelio pluokštą vienai kitai moterėlei suverpia, dar per bulviakasį pas vieną ar kitą kaimyną vagoj patupi. Taip prisirenka bulvių. Karvutę ant virvelės pagiry išsigano. Piautuvu žolės visai žiemai pripiauna. Taip ir išmaitina gyvulį ligi pavasario. Kiauliuko nėr už ką nuperka ir nėra kuo peni. Džiaugiasi abudu, kad bent pieno lašą turi.

*

— Ir tu, Voliuk, giles renki? — klausė jį kartą užtikę miške kaimo vaikai.

— O jūs renkate?

— Mes, žiūrėk, po kiek turim,— pakėlė vienas maišelį ir parodė.

— O ką iš jų darote?

— Namie nulupam, sudžiovinam, sudeginam, ir turime kavos.

— Aš, regit, malkas renku.

— Tokias plonas?

— Mum geros...

— Tai ir kūrenat jom?

— O kuo gi kūrensime? Arklio neturim. Mama nepagali jau. Aš turiu vežioti savim. Stori, nepakeliu.

— Mes tau, Voliuk, padėsime,— metę maišelius su gilėmis, šoko prie surinktų žabų vaikai.

— Kad man vis tiek reikės dar daug nešioti.

— Bet kurias nunešime, tų jau nereikės tau nešti.

— Aš už jus vasarą atganysiu, jei šeimininkas leis.

— Kam mum atganymas. Mes ir patys ne ką darome.

*

Nustebo Kaukelienė pamačiusi, kad vaikai Voliukui žabus nešiot padeda.

— Tu jiem gal davei ką? — klausė patylom, — gal iš šeimininkų ką nuvogei?

— Jie šiaip man padeda. Ir viskas. Aš jiem nieko bloga nėsu padaręs.

— Tai mano Voliukas, — glostė motina baltus jo plaukus ir bučiavo.

— Kitimet, mama, išsiderėsime iš šeimininko, kad duotų arklį susivežti malkom, kurias aš girioje surinksiu.

— Išsiderėsime, vaikeli. Gana jau tau glėbeliu nešioti.

— Aš prinešiočiau, bet man nesmagu, kai vaikai man padeda.

— Tai, žinok, ir tu jiems kuo nors padėk.

— Aš dienas už juos kai kada atganysiu.

— Taip, gerai. Tu neliksi jiems skolingas.

— Mama, aš niekam nenoriu būti skolingas. Tik kad greičiau prinešti.

— Prineši, vaikeli, tik perdaug nesiskubink.

— Kad, mama, kiekvienas glėbelis, kurį atnešu, kalba, jog žiemą nekęsime šalčio. *r.*

Zuikelio mirtis

Mūs zuikelis pabaliais
Bėga, ritasi kūliais.
O darže, brol, iš tiesų,
Buvo daug gardžių morkų.

Išsirovęs vieną neš
Ir girelėje suės...
Tik iš šautuvo pykšt-pokšt,
Mūs zuikelis keberiokšt!

Tai nušovė Jonas zuikį.
Zuikiui odą tuoj nuims,
Nusinešęs jį į turgų,
Net tris auksinus paims...

Jonas Steponėnas.

Motinos padėjėjai

Žinelės

Antalgė. Pas mus ne tik didieji žaidžia tinklainiu ir rengia rungtynes su kitomis komandomis, bet ir mes, vaikai, šį žaidimą mėgstame.

Rugsėjo mėn. 29 d. įvyko Antalgėje mūsų rungtynės. Žaidėme mes su Bieniūnų vaikais. Rezultatas 4 : 2 mūsų naudai.

Spalių mėn. 2 d. mes buvome nuvykę rungtis į Bieniūnus. Ir šį kartą laimėjome santykyje 2 : 1.

Žaidikai.

Trupinėliai

Nuostabus atspėjimas

Paprašyk, kad tavo draugas slaptai parašytų bet kokį skaičių. Liepk tą skaičių padauginti iš 9. Kai jis padaugins, liepk nubraukti paskutinį skaitmenį. Visą laiką tu tikrai nežinai, kokį skaičių jis buvo parašęs, kokią sandaugą buvo gavęs ir kokį skaitmenį nubraukė. Jis tau pasako tik tą, kas nubraukus liko. Pavyzdžiui, jis buvo parašęs 425; padauginęs iš 9, jis gavo 3825; paskutinįjį skaitmenį 5 jis nubraukė ir tau parodė ar pasakė tik 382. O tu jam po trumpos minutės pokšt ir pasakai, kad jis nubraukė ne ką kita, tik 5.

Tavo draugas gali rašyti skaičius, kokius tik nori; jei jis teisingai iš 9 sudaugins, tu visuomet atspėsi.

Kokiu būdu?

Jei kuris „Varpelio" skaitytojas žino, teparašo ir tepaaiškina kitiems per „Varpelį". Jei nežino, tepaprašo mūsų, kad paaiškintume. Lauksime paaiškinimų ir paklausimų.

ŽAIDIMAI

Diena ir naktis

Žaidėjai sustoja vidury didelės pirkios (geriau žaisti kieme) dviem lygiom eilėm, dviejų žingsnių atstu viena nuo kitos. Viena eilė pasivadina „diena", kita — „naktis". Abi jos atsisuka viena nuo kitos ir laukia žaidimo vedėjo ženklo. Jei šis pasako „diena", tai „diena" bėga į savo pirkios (kiemo) kraštą, o „naktis" gaudo. Jei žaidimo vedėjas pasako „naktis", tai „naktis" bėga, o „diena" gaudo. Pagauti žaidėjai pereina į pagavusiųjų pusę. Laimi pusė, kurioje, praėjus iš anksto nustatytam laikui, yra daugiau žaidėjų.

LAIŠKŲ DĖŽUTĖ

V. **Ak—nui.** Gavome, tinka, ačiū. Įdėsime, tik ne visa iš karto.

M. Č. Tamstai sekasi sukurti trumpi vaizdeliai, kuriuos mes mielu noru įdėdame. Vengiame tokių, kurie nuvarytų „Varpelį" palėpin pūti. Už dabar atsiųstus dėkojame; juos įdėsime. Prašome tokių ir daugiau.

K. Val—čiui Už eilėraštį dėkojame, bet jo įdėti negalime.

A. Vasil—skiui. Mums skirti eilėraščiai „Varpeliui" netinka: eiliavimas kartais nesuprantamai nepaprastas.

V. Kuo—čiui Šį kartą iš Tamstos prozos nieko nesugebame padaryti.

Z. M. „Gegutę" gal kada ir įdėsime, visa kita mums netinka: taip visa, apie ką Tamsta rašai, tragiška, baisu, o mūsų skaitytojai juk jaunučiai ir linksmučiai...

Leidėjas atsakomasis redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** Vilnius „RUCH" spaustuvė.